

Új szempontok az osztályozásnál

Az osztályozás kérdése talán egyidejű az iskolai tanítás történetével. Mindig bizonyos nehézséget okozott a tanulók rangsorba állítása, de különösen olyan általános szempontok felállítása, amelyek alkalmasak valamennyi tanuló produktumának, magatartásának összehasonlító le-
mérésére.

Köztudomású, hogy szinte ahány tanuló, annyiféle szempontot kellene figyelembe venni osztályozásuknál. Hányféle a tanuló? erre csak újabban történtek alaposabb kutatások. Pedig maga az iskola, mint környezet (milió), szintén fejleszt ki bizonyos típusokat. Természetes, hogy ezek a típusok a veleszületett hajlam folytán fejlődnek ki, de viszont az is kétségtelen, hogy a tanulótársak, az iskola rendje, az iskolai élet s a tanítók egyénisége is hatással van erre a kifejlődésre.

Ha csak a tanulók tanulási készségét figyeljük meg s ezt az iskolai előmenetel mértékével mérjük össze, különféle típusokat találunk: jó tanulót, rossz tanulót, gyöngé tanulót. A gyöngé tanuló lehet szorgalmas, de gyöngé; tehetséges, de gyöngé tanuló. Van azután ugynevezett magoló, hasaló, ambiciózus és változékony.

A tanulók viseletét, társaikkal szemben tanusított magaviseletét, munkaképességét, kedélyét vagy más jellemvonásait tekintve, természetesen szinte végtelen sorát nyerjük a legkülönbözőbb típusoknak. De nem érdekes-e az is, hogy a »jó tanuló« fogalmát is másként fogják fel a tanítók, mint a tanulók. (Például a tanító általában így jellemzi a jó tanulót: az órán figyel, a magyarázatot megjegyzi, a közös munkában szívesen-lélekkel résztvesz, otthon rendesen elkészül, így jól felel, az órán jól viselkedik, stb. Ezzel szemben a tanulók másként ítélik meg a »jó tanulókat«. »A jó tanulókat igen jellemzi, hogy keveset tanulnak és mégis sokat tudnak. Ha elvégezték feladatukat, igen sokat játszanak vagy olvasnak.« Másik példa: »A jó tanulók sokat tanulnak és jól felelnek, vagy alig tanulnak és mégis jól felelnek. És érdekes, alig van, hogy jól ne feleljenek, mert a tiszta jelest viszi már az első bizonyítványa tovább.«)

Figyelemreméltó e szempontból a középiskolák számára ezidén kiadott új Tanterv, amely az osztályozásra nézve részletes szempontokat ad. Érdekes e kérdéssel foglalkozni, mert talán közelebb visz a probléma megoldásához más iskolatípusokban is.

I. A *magaviselet* elbírálásánál a következő szempontokat kell a rendelet szerint a jövőben figyelembe venni:

valláserkölcsei meggyőződés,
nemzethűség (hazafias magatartás),
jellembeli tulajdonságok (egyeseslelkűség, jóindulat, akarati fegyelmezettség, tisztelet tudás, stb.),

kötelességtudás és szorgalom,
magatartás az iskolában és az iskolán kívül,
a tanuló társakra gyakorolt hatás.

Fenti szempontból bírálva el a tanulókat, magaviseletből *jelest* az kaphat, akinek *valláserkölcsei meggyőződése, nemzeti érzése nyilvánvalóan erős, jellembeli tulajdonságaival, különösen nemeslelkűségével és tisztelet tudásával lársai közül kiválik, kötelességtudása és szorgalma mindig állandó, magatartása az iskolában és az iskolán kívül korának minden tekintetben megfelelő és társaira nemesítőleg hat.*

Jó érdemjegyet kap az a tanuló, akinek valláserkölcsei meggyőződése és nemzeti érzése kifogástalan, jellembeli tulajdonságai egyeseslelkűségét, akarati fegyelmezettségét, tisztelet tudását mutatják, kötelességtudása és szorgalma kielégítő, magatartása az iskolában és az iskolán kívül csak kisebb kifogásokra ad alkalmat, s a tanév folyamán legfeljebb egyszer részesült első fokunál nem súlyosabb fegyelmi büntetésben.

Az elégséges és az elégtelen osztályzat megállapításánál azután e követelmények fokozatosan enyhülnek.

II. De elbírálás alá esik a *tanulók rendszeretete* is, amelyből ezentúl szintén érdemjegyet kapnak.

A *rendszeretet elbírálása* a következő szempontok szerint történik:

a tanuló *testi gondozottsága,*
ruhájának gondozottsága,
könyveinek, író- és rajzszerzeinek gondozottsága,
dolgozatainak és rajzainak kiállítása,
iskolábajárásának pontossága,
a reábizott (például hetesi, stb.) teendők elvégzése.

E szempontok figyelembevételével *jeles* érdemjegyet kap az a tanuló, aki a felsorolt *valamennyi szempontból teljesen kifogástalan; jót,* ha a felsorolt szempontok közül kettőből, esetleg háromból kisebb kifogás alá esik, *elégségest* kap az a tanuló, aki a minősítő szempontok közül háromnál többől esik kisebb, vagy egyből súlyosabb kifogás alá.

Megemlítjük még, hogy a rendszeretetből kapott osztályzat nem befolyásolja az általános tanulmányi eredmény elbírálását.

III. Az *általános tanulmányi eredmény elbírálása* a következő szempontok szerint történik:

*a tanuló tárgyismerete,
felfogó- és ítélőképessége,
érdeklődése és figyelve,
kifejezőképessége,
önállósága,
kötelességteljesítése.*

E szempontok figyelembevételével *jeles* érdemjegyet nyer a tanuló, ha az iskolai közös munkában különösen nagy figyelmet és érdeklődést mutat, otthoni feladatát állandóan és legnagyobb részt segítség nélkül végzi, az osztályban már feldolgozott anyagról szóban és írásban bármikor kiválóan és jó magyarsággal számot tud adni, a feldolgozott anyag írásbeli vagy szóbeli önálló helyes alkalmazásában nehézsége nincs, kötelességtudása tanuló-társaira jótékony hatása.

E szempontból jó érdemjegyet kap a tanuló, ha az iskolai közös munkában figyelemmel és érdeklődéssel vesz részt, ha otthoni feladatát jól elvégzi, az osztályban már feldolgozott anyagról szóban és írásban számot tud adni és azt némi segítséggel helyesen alkalmazni is tudja, kifejező készségében csak kisebb hiány mutatkozik s tanulmányai folyamán kötelességtudásáról bizonyítékot nyújt.

Elégséges érdemjegyet kap a tanuló, ha az iskolai közös munkában részt vesz, otthoni munkáját lényeges részeiben elvégzi, a már feldolgozott anyag lényeges részeiről szóban és írásban számot tud adni, de ismereteit csak segítséggel tudja alkalmazni, írásbeli dolgozatainak érdemjegye legalább felerészben elégséges.

Az általános tanulmányi eredmény megállapítása a jövőben a magaviselet és az összes tantárgyak érdemjegyeinek figyelembevételével történik s eszerint kitűnő lesz az a tanuló, akinek minden jegye jeles; *jeles*: akinek legfeljebb egy érdemjegye jó, a többi jeles; *jó*: akinek legfeljebb egy érdemjegye elégséges, a többi ennél jobb; *elégséges*: ha két vagy több elégséges osztályzata van, de négyese nincs, s végül *elégtelen* az, akinek egy vagy több tantárgyból négyese van.

Bár ez a rendelet kizárólag a középiskolák számára vonatkozik, mégis úgy gondolom, hasznos utbaigazítást ad más iskolafajok nevelői számára is annál is inkább, mivel tudtommal itt történik először tüzetesebb meghatározása az egyes érdemjegyek elbírálásánál követendő szempontoknak.

Mohos Sándor.

